

ע"פ 43947/05/16 - אליהו פדידה נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עפ"ג 43947-05-16 פדידה נ' מדינת ישראל

לפני: כב' הנשיא אברהם טל - נשיא

כב' השופטת זהבה בוסתן

כב' השופט ד"ר שמואל בורנשטיין

המערער אליהו פדידה

נגד

המשיבה מדינת ישראל

פסק דין

פתח דבר

1. לפנינו ערעור על גזר דינו של בית המשפט השלום ברחובות (כב' השופטת אפרת פינק) מיום 7.4.2016 בת"פ 34863-07-13 לפיו הורשע המערער, על פי הודאתו, במסגרת האישום הראשון בשתי עבירות לפי סעיף 217 לפקודת מס הכנסה, התשכ"א - 1961 (להלן: "**פקודת מס הכנסה**") ובמסגרת האישום השני בריבוי עבירות לפי סעיף 398 (ג) ו-(ו) לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה - 1995, בריבוי עבירות לפי סעיף 47(א)(3) ו-(ג) לחוק ביטוח בריאות ממלכתי, תשנ"ד - 1994, ובריבוי עבירות לפי סעיף 215 לפקודת מס הכנסה.

2. המערער נדון ל-6 חודשי מאסר בפועל, אשר ירוצו בעבודות שירות, למאסר על תנאי לתקופה של 6 חודשים לבל יעבור כל עבירה מסוג פשע לפי פקודת מס הכנסה במשך 3 שנים, לקנס בסך של 50,000 ₪ או 5 חודשי מאסר תמורתו ולחתימה על התחייבות עצמית בסך 20,000 ₪ להימנע מלבצע עברות לפי פקודת מס הכנסה במשך שנתיים.

3. במהלך השנים 2004 ו- 2005 עסק המערער בניהול ואחזקה של רכוש משותף בבניינים רבי קומות, לרבות באספקת שירותי ניקיון, גינון ושמירה. במסגרת עיסוקו, סיפק המערער את שירותיו לוועדי בתים של בניינים והעסיק עובדי ניקיון, גינון ושמירה בשכר. בשנת המס 2004 נתן המערער את שירותיו כעוסק מורשה לעניין חוק מס ערך מוסף, תשל"ו - 1975, ולא במסגרת תאגיד. החל מיום 1.1.2005 פעל המערער במסגרת עיסוקו גם באמצעות חברת "א.אלי אחזקה ונוי בע"מ", שבה היה בעל מניות יחיד ומנהלה הפעיל והרשום, אולם המשיך במקביל לפעול גם כעוסק מורשה.

לפי האישום הראשון, במהלך התקופה האמורה צמחו למערער הכנסות בסכום של 4,348,205 ₪, בעוד המערער דיווח לפקיד השומה על הכנסות בסך 134,184 ₪ (ללא מע"מ). בכך השמיט המערער מדו"חות מס הכנסה סכום של 4,214,021 ₪.

לפי האישום השני, בתקופה הרלוונטית העסיק המערער 5 עובדי ניקיון, להם שילם שכר כולל בסכום של 362,900 ₪, בעוד שבשנת 2004 דיווח המערער על תשלום משכורות בסכום של 166,470 ₪. המערער לא דרש מעובדיו למלא כרטיס עובד, בניגוד לסעיף 2 לתקנות מס הכנסה ומס מעסיקים (ניכוי ממשכורת ומשכר עבודה ותשלום מס מעסיקים), התשנ"ג - 1993, ולא העביר ניכויים לפקיד השומה בניגוד לקבוע בסעיף 11 לתקנות מס מעסיקים. כן נמנע המערער מניכוי דמי ביטוח לאומי ומס בריאות ממשכורות העובדים ונמנע מתשלומם למוסד לביטוח לאומי, במטרה להשתמט מתשלומם.

גזר הדין של בית המשפט קמא

4. בית המשפט קמא התייחס בגזר דינו לכך שאין מדובר בהשמטה נקודתית של מס או בסכום קטן ומשכך הפגיעה בערכים של הגנה על הקופה הציבורית ומנגנון גביית המסים, כמו גם על השוויון בנטל המס, היא ברף בינוני.

אף הערכים של הגנה על זכויותיהם הסוציאליות של עובדים והבטחת רובד ביטוח בסיסי לכלל האוכלוסייה במדינה, נפגעו ברף בינוני.

5. בית המשפט קמא לקח בחשבון את מדיניות הענישה ונסיבות המקרה והגיע למסקנה לפיה מתחם העונש ההולם את עבירות המס שבהן הורשע המערער, הוא בין מאסר בפועל של 6 חודשים, שיכול וירוצה בעבודות שירות, ובין תקופה של 12 חודשים וקנס בסכום הנע בין 40,000 ₪ לבין 60,000 ₪.

ביחס לעבירות לפי חוק ביטוח בריאות ממלכתי וחוק הביטוח הלאומי, מאחר שלא היה ניתן להציג פסיקה רלוונטית שתלמד אודות מדיניות ענישה, קבע בית המשפט קמא שלא ניתן למצות את הדין עם המערער דווקא, ולפיכך קבע כי מתחם העונש ההולם ינוע סביב העונשים המינימליים הקבועים בחוק, משמע התחייבות, קנס ומאסר על תנאי.

6. בקביעת העונש ההולם בתוך המתחמים, הביא בית המשפט קמא בחשבון את העובדה שהמערער הוא אדם נורמטיבי נעדר עבר פלילי, את העובדה שהמערער הודה בביצוע העבירות וכן את השיהוי המשמעותי שחל בהגשת כתב האישום, שיש בו כדי להשליך באופן ישיר על השאלה אם עונש של מאסר מאחורי סורג ובריאח הוא העונש ההולם בנסיבות העניין.

בית המשפט קמא הבהיר כי הסרת המחדלים מהווה נסיבה לקולא במסגרת המתחם, וציין כי יש בה כדי ללמד על חרטתו של המערער ועל נקיטת פעולות לצורך צמצום הנזקים שגרם.

עוד ציין בית המשפט קמא כי המערער גר יחד עם אשתו ושני ילדיו במרתף בבית הוריה של אשתו על-מנת לאפשר את תשלום חובותיו להוצאה לפועל. כן נזקפו לזכותו של המערער שירותו הצבאי בצה"ל כלוחם ביחידת שלדג והתנדבותו בעמותת 'ידיד'.

7. בית המשפט קמא קבע כי רובן המוחלט של הנסיבות נוטות לקולא בתוך מתחמי העונש ההולם, אך עם זאת לא מצא כי מתקיימות נסיבות המצדיקות חריגה מהמתחמים. כן הודגש כי אלמלא השיהוי הניכר ובעיקר הזמן הרב שחלף מאז ביצוע העבירות, ייתכן שהיה מקום להורות על ריצוי מאסר מאחורי סורג ובריאח, ולו לתקופה קצרה. אולם, בחלוף למעלה מ-10 שנים מאז ביצוע העבירות, מאסר בפועל

עמוד 2

מאחורי סורג ובריח אינו עונש הולם את נסיבות העניין.

טענות המערער

8. עניינו של המערער מצדיק חריגה מהמתחם הרגיל הנהוג בתיקי מס. המערער לקח אחריות על מעשיו, שאירעו לפני יותר מעשור שנים, והסיר את המחדל האזרחי במלואו, קרי, שילם לא רק את סכומי הקרן שהיה חייב, אלא אף את הקנסות והפרשי ההצמדה.
9. המערער פעל ברשלנות ולא בכוונת מרמה. כתב האישום המקורי תוקן בצורה משמעותית, במובן זה שהיקפי המס ושנות המס שונו וכל העבירות שביסודן יסוד נפשי של מרמה נמחקו.
10. למערער נגרם עינוי דין של ממש שכן נפתח כנגדו הליך משמעותי בבית הדין של לשכת עורכי הדין, והוא הושעה באופן זמני מעיסוקו כעורך דין. ההליך המשמעותי נמשך זמן רב וגזל מהמערער משאבים נפשיים וכלכליים, כאשר לאורך כל אותה תקופה ריחף מעל לראשו כתב האישום המקורי על כל חומרתו.
11. המערער ביצע את העבירות לפני למעלה מעשר שנים. מאז הוא למד לקח וכיום הוא מנהל את עניינו מול רשויות המס כנדרש על פי חוק, כך שלא נדרש לבחון יותר בעניינו ענישה שבצידה הרתעה אינדיווידואלית.
12. עניינו של המערער נופל למסגרת אותם מקרים חריגים שבהם יש לתת עדיפות לשיקולי השיקום במובנם הרחב ולא להשית עליו עונש של עבודות שירות.
- המערער הוא כיום עורך דין המנהל אורח חיים נורמטיבי כבעל וכאיש משפחה. שליחתו כעת לביצוע עבודות שירות תפגע בו באופן ממשי ובעיסוקו כעורך דין וכן תפגע במשפחתו בפן הכלכלי, וזאת לצד התשלומים שעדיין עליו לשלם בגין חובו לרשויות המס, כמו גם הקנס הפלילי בסכום של 50,000 ₪.
13. בית משפט קמא שגה כשלא קיבל את המלצת שירות המבחן כי בנסיבות המקרה ולאור נסיבותיו האישיות של המערער יש לתת משקל רב לשיקולי השיקום, לחרטה, לחלוף הזמן וללקיחת האחריות. בית המשפט קמא אף שגה משדחה ללא נימוקים של ממש את המלצות שירות המבחן להשית עונש חינוכי של עבודות שירות לתועלת הציבור בלבד.
14. ביום 30/10/16 שלח ב"כ המערער לביהמ"ש הודעה לפיה ועדת האתיקה של לשכת עוה"ד במחוז ת"א והמרכז הגישה בקשה להשעייתו הזמנית של המערער.

טענות המשיבה

15. אין הצדקה להתערבות ערכאת הערעור שכן בית משפט קמא גזר על המערער את הרף הנמוך ביותר במסגרת מתחם הענישה.

16. בית משפט קמא נתן משקל רב לסוגיית חלופי הזמן בגזר דינו, שהובאה בחשבון במסגרת ההחלטה להגיע עם המערער להסדר טיעון כה מקל.

מעבר לכך, בית משפט קמא ציין במפורש בגזר הדין כי אלמלא השיהוי היה גוזר עליו מאסר בפועל.

17. לא ניתן להקל עוד עם המערער מעבר להקלה שכבר ניתנה לו, ואין הצדקה להתערב במתחם שקבע בית משפט קמא.

18. המערער השמיט הכנסה של 4,214,021 ₪ כאשר דיווח רק על הכנסה בשיעור של פחות מ-5% מהכנסתו האמיתית, כך שלא ניתן לומר שמדובר היה ברשלנות או בטעות בתום לב.

19. על פי המרשם הפלילי העדכני לחובת המערער תיק פלילי שהסתיים ללא הרשעה ובמסגרתו הודה המערער בעבירה של תקיפה הגורמת חבלה של ממש ונגזרו עליו 100 שעות של"צ ופיצוי למתלונן.

אין מדובר אפוא באדם נורמטיבי שציות לחוקים ולכללים הוא נר לרגליו.

20. בעבירות כלכליות שיקולי הרתעה גוברים על נסיבות אישיות של נאשם, בפרט בתחום עבירות המס.

דין והכרעה

21. אין צורך להכביר מילים על החומרה הרבה שיש לייחס לעבירות מס.

ברע"פ 512/04 אבו עביד נ' מדינת ישראל פ"ד נח(4) 381, 384 (2004) מפי בית המשפט העליון נקבע כי :

"בית-משפט זה חזר והדגיש לאורך השנים את החומרה שבה יש להתייחס לעבריינות כלכלית, ועבריינות מס בכלל זה, נוכח תוצאותיה ההרסניות למשק ולכלכלה ולמרקם החברתי, ונוכח פגיעתה הקשה בערך השוויון בנשיאת נטל חובות המס הנדרש לצורך מימון צרכיה של החברה ולפעילות התקינה של הרשויות הציבוריות. העבריינות הכלכלית, ועבריינות המס בכללה, איננה מסתכמת אך בגריעת כספים מקופת המדינה. היא פוגעת בתודעת האחריות המשותפת של אזרחי המדינה לנשיאה שוויונית בעול הכספי הנדרש לסיפוק צרכי החברה, ובתשתית האמון הנדרשת בין הציבור לבין השלטון האחראי לאכיפה שוויונית של גביית המס - פגיעה הנעשית לרוב באמצעי מירמה מתוחכמים, קשים לאיתור. כבר נאמר לא אחת בפסיקתו של בית-משפט זה כי על מדיניות הענישה לשקף את הסכנה הגדולה הטמונה בעבריינות הכלכלית לפרט ולציבור כאחד, ואת יסוד ההרתעה הנדרש ביחס לביצועה".

[ההדגשות אינן במקור]

22. המערער אכן הסיר את המחדל, ועובדה זו אף הובאה בחשבון על ידי בית משפט קמא לקולת עונשו. עם זאת כבר נפסק כי הסרת מחדל היא אמנם נסיבה לקולא, אולם אין להפריז בחשיבותה.

עמוד 4

ראו לענין זה את הדברים שנאמרו בע"פ 2407/05 מן ואח' נ' מדינת ישראל (11.7.2005):

"המייחד את המערערים שבפנינו הוא שהם הקדימו ופרעו את חובם לשלטונות המס. עובדה זו, מעבר להיותה סילוק של המחדל, גלומה בה גם חרטה, והרי מקובל עלינו מקדמת דנא, כי חרטה, כמו הטבת נזקו של הקורבן, ראוי שיזקפו לקולת העונש בבוא הנאשם לתת את הדין. אולם, גם את זאת יש להדגיש: עם כל חשיבותו של פירעון החוב, בסופו של דבר אין מדובר במעשה חסד שעשה הנאשם, אלא בפירעון מה שניתן היה לגבות ממנו גם בדרכים אחרות. אכן, במקרה הנוכחי פרעו המערערים את חובן של החברות, אולם כאמור, מדובר במי שהיו מעורבים במישרין בביצוע של העבירות, ועל כן אף שלהסרת המחדל במקרה זה יש לייחס משקל, אין להפריז בו עד כדי הימנעות מגזירתו של מאסר בפועל."

[ההדגשה אינה במקור]

כן ראו את שנאמר ברע"פ 2638/13 עובדיה נ' מדינת ישראל (28.4.2013) (להלן: "עניין עובדיה"):

"יודגש, כי על אף שבית המשפט המחוזי, נתן משקל ממשי להשבת הכספים ולהסרת מחדליו של המבקש, הוא קבע, בצדק, כי אין להפריז בכך, עד כדי הימנעות מהשתת מאסר בפועל, לבל יועבר המסר, לפיו "הסרת המחדל בדיעבד מרפאת את החטא מלכתחילה".

23. במקרה שלפנינו מצא בית משפט קמא, תוך מתן דעתו לנסיבות הקשורות בביצוע העבירות ולפגיעתם הניכרת בערכים המוגנים, כי מתחם העונש הוא בין מאסר של 6 חודשים, שיכול וירוצו בעבודות שירות, לבין מאסר של 12 חודשים בפועל לצד מאסר מותנה וקנס משמעותי.

המדובר במתחם הולם וראוי לנסיבות העבירה, כפי שהדבר משתקף אף בפסיקה. הוא הדין בעונש הקונקרטי שהוטל על המערער, הן מבחינת רכיב המאסר והקביעה כי המאסר ירוצה בדרך של עבודות שירות והן מבחינת רכיב המאסר המותנה, הקנס וההתחייבות העצמית.

24. אשר לטענה בדבר נסיבותיו האישיות של המערער - עיון בגזר דינו של בית המשפט קמא מעלה כי לשיקולים אלה ניתן משקל משמעותי לקולא. בית משפט קמא התייחס לעובדה כי המערער עובד כיום כעצמאי ואף נתן דעתו לתסקיר שירות המבחן שהצביע על השינוי החיובי שעבר המערער בחייו.

בהקשר זה יש לציין כי בפני בית משפט קמא לא הובאה עובדת הסתבכותו האחרונה של המערער בפלילים, כעולה מהמרשם הפלילי העדכני ומהעתק כתב האישום בו הודה המערער ואשר נמסר לעיונו. אכן, ככלל אין לזקוף לחובתו של נאשם או מערער אירוע שהתרחש לאחר המעשה בגינו הורשע, אך משנטען לפנינו, כפי שנטען בבית משפט קמא, כי מדובר באדם נורמטיבי, עורך דין במקצועו, וכי מאז האירועים נשוא גזר הדין חל שינוי משמעותי בו ובאורח חייו, לא ניתן להתעלם אף מהסתבכות זו בפלילים. מכל מקום, בנסיבות אלה בוודאי שאין מקום לקבל את הטענה כי ראוי לחרוג לקולא ממתחם הענישה בשל שיקולי שיקום.

גם בהגשת הבקשה להשעות זמנית את המערער בשל הרשעתו בעבירות נושא הערעור אין כדי לגרום לביטול או קיצור משך עבודות השירות שהוטלו על המערער.

25. עוד בהקשר זה נציין כי הלכה היא שבכל הנוגע לעבירות מס יש לתת עדיפות לשיקולי הרתעה וגמול

על פני נסיבות אישיות.

בע"פ 6474/03 מלכה נ' מדינת ישראל פ"ד נח(3) 721, 727 (2004) נקבע כי:

"עבירות המס הכלכליות הפכו בשנים האחרונות להיות רעה חולה, ומכאן שיש מקום ליתן לכך משקל בענישה מן הפן ההרתעתי. כך שבבוא בית-המשפט לגזור את דינו של אדם אשר הורשע בעבירות מסוג זה, לא ייתן משקל לנסיבות אישיות ולמצוקה כלכלית".

בדומה לכך נאמרו בעניין עובדיה הדברים הבאים:

"יש להתייחס לעבריינות המס בחומרת יתרה, הן לנוכח פגיעתה הישירה בכיס הציבורי, והן לנוכח פגיעתה העקיפה בכיסו של כל אזרח ואזרח.

על יסוד גישה זו, הותוותה בפסיקה מדיניות ענישה, אשר לפיה יש לגזור את דינם של עברייני המס, תוך מתן עדיפות לשיקולי ההרתעה והגמול, ולבכרם על פני נסיבותיו האישיות של העבריין".

[ההדגשה אינה במקור]

26. אשר לטענותיו של המערער בדבר חלוק הזמן והימשכותם של ההליכים הפליליים - הרי שעיון בגזר הדין מעלה כי לשיקול זה ניתן משקל לא מבוטל והוא כלל וכלל לא נעלם מעיניו של בית משפט קמא. נהפוך הוא, בית משפט קמא ציין במפורש כי אלמלא השיהוי הניכר והזמן הרב שחלף מאז ביצוע העבירות, ייתכן שהיה מקום להורות על נשיאת מאסר מאחורי סורג ובריח, ולו לתקופה קצרה.

27. כידוע, הלכה היא כי, ככלל, ערכאת הערעור לא תתערב בעונש שהושת על ידי הערכאה הדיונית, אלא אם עונש זה חורג מרף הענישה המקובל בנסיבות דומות. במקרה דנן העונש שהוטל על המערער מצוי בתחתית המתחם שנקבע על ידי בית משפט קמא, שנראה לנו כמתחם ראוי והולם, וממילא מביא הוא בחשבון את כל הנסיבות לקולא. לפיכך עונש זה אינו מצדיק את התערבותה של ערכאת הערעור.

28. לאחר שהסתיים הדיון בערעור הגיש ב"כ המערער הודעה לבית המשפט לפיה הוגשה כנגד המערער בקשה חדשה להשעייתו הזמנית מלשכת עורכי הדין וזאת בעקבות הרשעתו בעבירות נשוא הערעור. בקשה זו הוגשה לאחר שבמסגרת הליך משמעותי קודם כנגד המערער, השעייתו הזמנית בוטלה על ידי בית הדין המשמעותי הארצי וערעור שהוגש כנגד החלטה זו נמחק לאור תיקון כתב האישום. בהודעתו ביקש ב"כ המערער לראות בהליך המשמעותי כחלק מענישתו הכוללת של המערער וזאת כנימוק נוסף להקלה בעונשו.

29. נתנו דעתנו להליך משמעותי חדש זה, אך בנסיבות העניין איננו סבורים כי יש בו כדי להביא להקלה בעונשו של המערער. יש לזכור כי ענישה פלילית לחוד, וענישה משמעית לחוד, כאשר התכליות

העומדות ביסוד מערכות אלו, אינן בהכרח זהות. יתר על כן ועיקר, העונש שהוטל על המערער מצוי, כאמור, בתחתית המתחם הנוהג בעבירות אותן ביצע, והעובדה כי מלבד ההליך הפלילי מתנהל כנגד המערער גם הליך משמעותי, בוודאי שאינה מצדיקה לחרוג ממתחם זה.

30. לאור כל האמור, הערעור נדחה.

המערער יתייצב ביום 6.12.16 בשעה 08:00 לקליטה והצבה אצל הממונה על עבודות שירות ללא צורך בהחלטה שיפוטית נוספת.

הקנס, עליו הורה בית משפט קמא, בסכום של 50,000 ₪ ישולם ב- 25 תשלומים רצופים ושווים החל מיום 1.12.2016 ובכל 1 לחודש, עד לפירעון המלא.

שאר רכיבי גזר הדין יעמדו על כנם, כפי שקבע בית משפט קמא.

התנאים שנקבעו לעיכוב ביצוע עבודות השירות יעמדו בתוקפם עד לסיומן.

ניתן היום, ז' חשון תשע"ז (8 נובמבר 2016) במעמד ב"כ הצדדים והמערער.

שמואל בורנשטיין, שופט

זהבה בוסתן, שופטת

אברהם טל, נשיא
אב"ד